

Hozzászólás a „Kik nemesítették a paradicsompaprikát”? című cikkhez

A DÉL-MAGYARORSZÁG március 18-iki számában Zalányi István, a Szegedi Konzervgyár termékterületi körzeti felügyelőjének tollából megjelent cikkéhez nem csupán a vita mindenáron való folytatása kedvéért, hanem tisztán szakmai megfontolásból eredően néhány helyreigazító észrevételt fűznék.

A cikk írójának fölvetésére, hogy tudniillik Szentgyörgyi Albert nem a paradicsompaprika C-vitamin-tartalmát állapította volna meg, hanem általában a paprikáét, mivel akkoriban paradicsompaprika még nem volt, hivatkoznom kell Obermayer Ernő akadémikus szóbeli közlésére. Szentgyörgyi az aszkorbin-savra irányuló kutatásai során egy sor gyümölcs- és zöldségfélélt vont vizsgálat alá; első sorban olyanokat, melyek a levegő hatására nem barnulnak, vagyis az oxidációs folyamatok nem erőteljesen jelentkeznek bennük. Vizsgálatai végén jutott arra a gondolatra, hogy a paprikát is megvizsgálja e tekintetben. Erre az elhatározásra egy késő őszi időpontban jutott, amikor a piacokon egyéb paprikafélések hiányában már csak pirosra érett paradicsom alakú paprika volt található. Tehát hangsúlyozom, hogy a paradicsompaprika már akkor is létezett, a mai értelemben vett formájában. További vizsgálatai során természetesen a többi paprikafélésekre is kiterjedt figyelme, de elsőként mégiscsak a paradicsom alakú paprika C-vitamin-tartalmát tanulmányozta.

ZALÁNYI ISTVÁN a továbbiakban azt írja, hogy a paradicsompaprikát a paprika és a paradicsom keresztezése révén állították elő. Állítását a »Kertészeti« 1935. november 15-iki számában megjelent rövid szerkesztőségi cikkre alapozza. Ugyanez a lap 1936. május 15-iki számában egy további helyreigazító cikket közöl a 98. oldalon, ahol Obermayer Ernő ezt írja többek között: »Magam nem próbáltam meg a keresztezést paradicsommal, mert eleve kilátástalannak találtam, azonban az öröklődéstan és nemesítési szakirodalomból sincsen tudomásom róla, hogy paradicsom és paprika közt termékeny bastardot létrehozni bárkinek is sikerült volna. Pedig gének közötti eredményes keresztezések oly ritkák, hogy azok semmiesetre sem maradnak a szakirodalomban részletes ismertetés és bizonyítás nélkül. Viszont évek hosszú sora óta természetek paradicsom alakú paprikát, de annak öröklődését más paprikafajtától elszigetelt természet mellett mindig teljesen konstansnak találtam, paradicsomkereszteszetre gyanús eszlásnak vagy sterilitásnak pedig soha nyomát sem leltem, pedig szigetelésre több esztendőben éppen paradicsomot használtunk különböző paprikafajok, alfajok, és fajták közé.«

HIVATKOZKOM kell továbbá »Magyarország kultúrflórája« (1955) »A paprika« című kötetének 6. oldalán írottakra, ahol dr. Mándy György a következőket írja: »A paprika valamilyen rokonnemzettségét nem soroljuk fel, csak azokat említjük meg, amelyeknek gazdasági jelentőségük van. Ezek: Witanía, Physalis, Capsicum és Solanum... gazdaságilag a legjelentősebb rokonnemzettség a Solanum génius, amelynek alakkörébe mintegy 900 faj tartozik, s közülük soknak (burgonya, paradicsom stb.) fontos gazdasági értéke van. A paprika a rokonnemzettségekkel nem kereszteződik.« Végezetül: a cikk írója megállapítja: »Kamocsay Gábor leginkább azzal szerzett magának érdemeket, hogy a gyártelepre került egyedeket gondosan kiválogatta és a

legjobb tulajdonságokkal rendelkező magokat továbbszaporította.« Tartozom az ez év január 7-én elhunyt Kamocsay Gábor emlékének azal, hogy megállapítsam, miszerint ő nem kívánt magának érdemeket szerezni, hanem mint jóérzékű és gondos nemesítő, meglátott és felismert már akkor egy olyan paprikaváltozatot, amelynek azóta is egyre növekvő élelmiszeripari jelentősége van. Az általa végzett gondos kiválogatás képezte alapját a Szeged környékén ma is ismert és egyre kiterjedtebben termesztett javított paradicsom alakú paprikának.

NEM LENNE helyénvaló, ha ennek a bel- és külföldi vonatkozásban egyaránt nagy fontosságú ipari alapanyagának egyre jobbátétele, örökléstanilag való megszilárdítása és fajtásza vetőmag előállítására való törekvés helyett a fajta származásával kapcsolatos prioritási vitákba fulladnánk. Az Országos Növényfajtakísérleti Intézet a paprikatermesztési és nemesítési témakollektív javaslatára az elmúlt évben hivatalos fajtakísérletkebe vonta a paprikafajta mindhárom változatát, nevezetesen azt, amelynek kimunkálásán Preczner Gábor már hosszabb ideje munkálkodik Debrecen-Pallagpusztán, azt is, ami Szalva Péter, intézetünk szentesi kertészeti telepének vezetője munkájából származik, de azt is, amit Salánki István, a szegedi Haladás Tsz dolgozója állított elő. A fajtakísérleti ciklus lezárása után az a nemesítő lesz az elismert fajta fenntartására kötelezett, akinek a bejelentéséből származott fajtaanyag a nemesített vetőmag követelményeinek minden tekintetben legmegfelelőbbnek bizonyul, s a legjobb minőségű paprikát szolgáltatja. Addig is szükség van természetesen a tájban e paprikafajta vetőmagjára, azonban dr. Kilb Gyula, akinek cik-

kére Zalányi István hivatkozik, éppen azért írta meg, véleményem szerint, a vitaindító cikkét, mert meglátta azokat a veszélyeket, amelyek a konjunkturális előnyökből fakadóan több üzemet — gyakran megfelelő szakértelem hiányában — vetőmagtermesztésre ösztönöz. Ebből az a veszély származhatik, hogy a fajta éppen abban az időszakban, amikor annak szakszerű nemesítói tevékenységével való megjavítását szorgalmazzuk, a gyakran felelőtlen és megfelelő ellenőrzés hiányában folytatott magtermesztés következtében leromlik. Mivel aztán a fajta javított változata garantált minőségben a köztermesztésbe kerülhetne, el is vesztette már hitelét.

MAGAM RÉSZÉRŐL is egyetértek a cikk írójának megállapításával, amiszerrint ő a fajta nemesítésének és ellenőrzésének kutató intézetek részéről történő megvalósítását szorgalmazza. Saját főhatóságunk is felismerte a kérdés fontosságát, s ezért adott számomra megbízást arra, hogy Salánki Istvánnak lehetséges mértékű szakmai támogatást nyújtsak. Ezenkívül, mint már említettem, intézetünk szentesi kísérleti telepén ettől függetlenül is folyik e fajta irányuló nemesítói munka.

Visnyovszky Zsigmond, a Dél-Alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet tudományos munkatársa

Népművelési szak levelező hallgatóknak a tanítóképző intézetben

A Csongrád megyei tanács művelődési osztálya a megyei főhivatású népművelési dolgozók: könyvtárosok, művelődési otthonok vezetői számára egyelőre a levelező oktatás keretében népművelési tanácsokat indít az 1962/63-as

Segíti a termelőszövetkezeteket a városi mezőgazdasági állandó bizottság

Rendszeresen látogatják a szegedi tsz-eket

A szegedi városi tanács mezőgazdasági osztálya mellett működő állandó bizottság részletes munkaprogrammal kezdte az idei esztendő. Januárban a bizottsági tagok megvitatták az őszi munkákat, azonkívül a termelőszövetkezetek zárszámadását — főképpen abból a szempontból, hogy hol van segítségére szükség. Ekkor például az újszegedi Rózsa Ferenc Tsz fokozott támogatását vállalták és javasolták a szakigazgatási szervnek. Februárban — a tavaszi munkálatokra gondolva — meglátogatták a közös gazdaságokat, hogy ellenőrizzék, jól készítik-e elő, idejében javítják-e meg a gépeket. Ezután került sor legutóbb a Rózsa Ferenc Termelőszövetkezet munkájának helyszíni értékelésére.

Több szem többet lát

Hasznos volt ez a tanácskozás is, melyen az állandó bizottsági tagokon kívül a vezetőség több tagja, a párttitkár, a főigazgató és néhány brigádvezető vett részt. Komoly segítséget adhat egy ilyen megbeszélés, hiszen több szem többet lát — és az állandó bizottság tagjai szakemberek.

Elsősorban is megállapították, hogy a termelőszövetkezet munkája javulófélben van — ez önbizalmat nyújthat a vezetőknek és a szövetkezeti gazdáknak. Sike-

rült a hízottsertés-leadási tervet teljesíteni, javult az állattartás, de még mindig nem kielégítő. Alacsony például a fejési átlag, mindössze nyolc liter naponta. A termelőszövetkezet most megjavítja a takarmányellátást — de az állandó bizottság javasolta azt is, hogy a legkövetkező idén belül vegyen fel állattenyésztő szakembert. Ezzel a vezetőség teljesen egyetértett, hiszen az idei tervében főleg az állattenyésztésből eredő jövedelmet kívánja fokozni, s a jövő héten már új ember irányítja a jószágértartást.

A családtagok szerepe

Tavaly sok hiba volt a munkaszervezésben és a fegyelmében. A szövetkezet vezetősége hatékony rendszabályokat — súlyosabb esetben például a háztáji megvonását — helyezett kilátásba, de az állandó bizottság egyebet is javasolt: a legkövetkező közgyűlésen is foglalkozzanak ezzel a kérdéssel. A vezetőség kérje meg a tagokat, hogy beszéljenek családtagjaikkal. Azok közül a munkabírók vállaljanak néhány napi munkát a közös gazdaságban, ha egyébként a háztartásban, vagy más helyen dolgoznak is. Erre főképpen a legnagyobb dologidőben, növényápoláskor, betakarításkor van szükség. Ezekre a napokra számítani tud a vezetőség, jobb munkaerőellátással jobban tudja elosztani a feladatokat. Gyarapodik a család, de a közös gazdaság jövedelme is a több munkaegységgel, s a nagyobb terméshozammal.

Hasonlóképpen javasolták az állandó bizottsági tagok az egyéni beszélgetést is a munka dandárjának kezdete előtt. Legtöbb szövetkezeti gazdának van odahaza kertje, és sok ezért is maradozott el tavaly a munkából. A párt-szervezet segítségével a vezetőség értesse meg az ilyenekkel, hogy a községből hízott jövedelmük is kisebb lesz, ha

késnek a házköri teendők miatt például a kapálással, vagy más fontos munkákkal.

Határszemlék

A termelőszövetkezet fel-számolt egy helytelen gyakorlatot. Tavaly és azt megelőzően még előfordult, hogy nem gondosan osztották és vették számba a háztáji. Volt, akinek »mellékes« földjei is voltak, s az otthoni kertjével és a községből kapott földdel együtt nagyobb területen gazdálkodott, mint egy másik szövetkezeti társa. Most pontos háztáji »táblázat« készítették, s az állandó bizottság kérte a vezetőséget, hogy ezt rendszeresen vezessék és ellenőrizzék.

Több apróbb kérdésben adott még tanácsot az állandó bizottság a Rózsa Ferenc Termelőszövetkezetnek, s egy káros jelenséget a városi tanács mezőgazdasági osztályának is jelentett. Kérte, hogy vizsgálja ki, s akadályozza meg a rendelkezések megsértését. Történetesen például két Rózsa Ferenc-beli gazda egyszerűen fogta magát s a vezetőség, valamint a közgyűlés hozzájárulása nélkül átment a szőregi Kossuth Termelőszövetkezetbe. Ott pedig ennek ellenére felvették őket, ami helytelen, mert ilyen munkaerővándorlást nem szabad megengedni.

A mezőgazdasági állandó bizottság az év további részében is rendszeresen látogatja a város hat termelőszövetkezetét. Gerebecz Béla, az állandó bizottság elnöke, valamint Hódi János és Saványa Miklós vezetésével májusban például három-három tagú brigádok tartanak határszemléket, hogy ellenőrizzék, miképpen halad a növényápolás. Ezt megelőzően áprilisban a tavaszi munkák helyzetét és a tennivalókat vitatták meg állandó bizottsági ülésen a közös gazdaság elnökeivel, s ez így megy egész éven át. Nemcsak a saját észrevételeikre támaszkodnak majd — mint ahogyan azt Gerebecz Béla elmondta —, hanem széleskörű aktívahálózatra, mert nemcsak a szakemberek, hanem egyszerű szövetkezeti gazdák is tájékoztatják a bizottság tagjait.

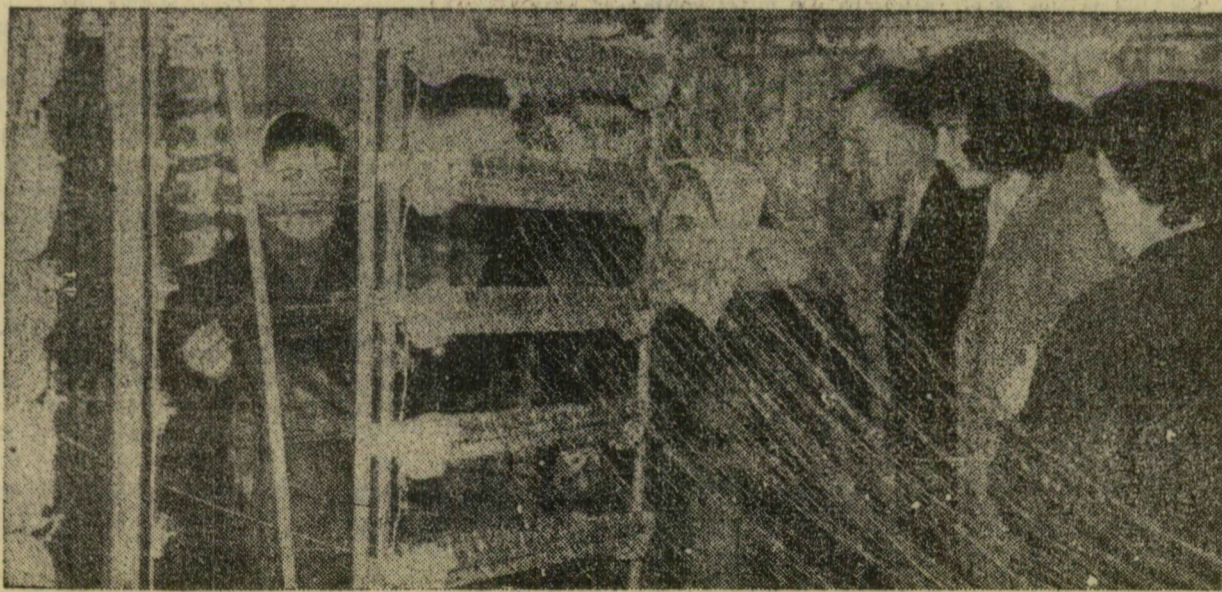
K. B.

Fonók látogatása A SZÖVŐKNÉL

Régi termelési kapcsolat fűzi össze Szeged két nagy textilüzemét, a Kenderfonógyárat és az Újszegedi Kender-Lenzövő Vállalatot. A fonók készítik és szállítják a szövőde nyersanyagát. A minap a fonállal együtt fonónok is érkeztek Újszegedre. Gyulai Zoltánné, Tóth Józsefné, az Új Elet szocialista címért küzdő brigád tagjai és mások. Azért jöttek, hogy megkérdezzék a szövőktől, elégedettek-e a fonalak minőségével, van-e pamaszos. Kicsérlették tapasztalataikat, és sok hasznos tanácsal tértek vissza üzemükbe.

Felső képünkön két testvér beszélget a fonál minőségéről, Gyulai Zoltánné fonónő és húga, Komáromi Irma felvetőnő, mellettük Tóth Józsefné áll. Az alsó képen az Új Elet brigád tagjai tanácskoznak az újszegedi munkásokkal az egyik felvetőállvány mellett.

(Liebmann felv.)

Szóvá tesszük

mennyire veszélyes és elítélendő a villamosvasút egyes kalauzainak »munkamódszere«. Tegnap, szombaton reggel 8 óra 15 perc körül a 35-ös számú, a rókusi állomás felé haladó villamos motoroskocsijának kalauznője a Hősök kapujánál és a Somogy utcánál is anélkül indította a kocsit, hogy előzőleg meggyőződött volna, felszálltak-e az utasok. Csak a szerencsén múlt, hogy néhányan nem kerültek a kerekek alá.

Helyes lenne, ha a villamosvasút vezetői ismételen felhívnák dolgozóik figyelmét, hogy tartásuk kötelességüknek az utazóközönség testi épségének biztosítását.